

PRESEČNA PRIPOROČILA

ZA STRUKTURNE SPREMEMBE POLITIK IN UKREPOV

ZAGOTOVITI MORAMO SKLADNOST RAZVOJNIH POLITIK

Države sprejemajo politike na različnih nivojih in za različna področja. Cilj zagotavljanja skladnosti politik je, da si med seboj ne nasprotujejo, temveč da se dopolnjujejo ter zasledujejo skupne cilje. Praksa žal kaže, da je do usklajenosti politik še dolga pot. Prvi korak za izboljšanje razvojnega financiranja je zato skladnost politik. Če na primer zagovarjamo varovanje podnebja, pri čemer namenimo veliko javnega denarja za projekte varovanja podnebja, ne moremo v isti sapi promovirati fosilnih tehnologij, prav tako z javnim denarjem. Gre za popolnoma neučinkovito porabo javnih sredstev, ki je nesprejemljiva. Zato mora Slovenija v svojih politikah razvojnega financiranja zagotoviti, da so skladne. Prav tako se mora zavzemati za to, da so usklajene tudi politike finančnih institucij, katerih članica je¹. EBRD na primer investira v učinkovito rabo energije, nato pa izniči vplive takšnih projektov s financiranjem projektov, ki povečujejo rabo energije, kot so proizvodnja premoga, nafte ali plina ter prometna infrastruktura. Slovenija bi kot članica v EBRD morala zagotavljati, da se denar te finančne institucije porablja smiselno in učinkovito.

¹ Slovenija je članica naslednjih mednarodnih finančnih institucij:

- Skupina Svetovne banke,
- Mednarodni denarni sklad (IMF),
- Mednarodna finančna korporacija (IFC),
- Evropska investicijska banka (EIB),
- Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD),
- Razvojna banka Sveta Evrope (CEB),
- Medameriška razvojna banka (IADB).

ZAGOTOVITI MORAMO SPOŠTOVANJE NAČEL, POLITIK, PREDPISOV

Načela, politike in predpisi držav so sprejeti z namenom njihovega spoštovanja in s tem doseganja ciljev, ki jih posamezna država želi zasledovati. Z enakim namenom načela in politike sprejemajo tudi finančne institucije. Praksa žal kaže, da v številnih primerih napisano ni izvedeno, pa naj gre za dosledno izvajanje politik in predpisov držav ali pa načel in politik finančnih institucij. Zaradi nedoslednosti prihaja do neučinkovitega trošenja javnega denarja pri razvojnem financiranju. Politike ali predpisi o spoštovanju človekovih pravic in informiranju ter vključevanju javnosti med drugim igrajo pomembno vlogo pri zagotavljanju sprejemljivosti in učinkovitosti projektov. Če se človekove pravice in pravila o vključevanju javnosti kršijo, prihaja do neučinkovitih projektov, ki ne prinašajo koristi lokalnim prebivalcem, kar je eden od ključnih namenov razvojnega financiranja. Svetovna banka sama ugotavlja, da med sodelovanjem javnosti ter uspehom razvojnih projektov obstaja pozitivna povezava, kljub temu pa pogosto zanemari svoje lastne standarde za sodelovanje in odgovornost ter ne zaščiti tistih, ki so teptanje človekovih pravic naznanili uradnikom Svetovne banke. Za učinkovite razvojne projekte, financirane iz javnega denarja, je potrebno zagotoviti spoštovanje načel, politik in predpisov.

SLOVENIJA JE SOODGOVORNA ZA PROJEKTE RAZVOJNIH IN FINANČNIH INSTITUCIJ

Slovenija je odgovorna za delovanje svojih razvojnih institucij, prav tako pa je soodgovorna za delovanje institucij, katerih članica je. Zato mora odigrati vlogo in zahtevati, da so projekti lastnih institucij in ostalih razvojnih ali finančnih institucij v skladu z njenimi ter mednarodnimi načeli, politikami in predpisi. Če se EU odloči diverzificirati svoje vire plina, nato pa z javnim denarjem iz EU ter denarjem bank, kot sta EBRD in EIB, financira projekt črpanja plina v Azerbajdžanu, kjer je eden od treh lastnikov rusko podjetje Lukoil (glej primer na straneh 39-40), gre za nesprejemljivo rabo javnega denarja, ki bi se ji Slovenija morala upreti. Še posebej zato, ker s pomočjo tega projekta posredno financiramo tudi režim, ki neutemeljeno zapira borce za človekove pravice. Slovenija mora jasno odreči podporo takšnim in podobnim projektom institucij, katerih članica je.

VPLIVAJ NA SVOJO VLADO, DA IZVAJA VPLIV V INSTITUCIJAH

Delo predstavnikov Slovenije moramo nadzorovati vsi. Da bi zares vplivali na razvoj, ni dovolj, da na primer beguncem darujemo par čevljev ali nakažemo nekaj denarja za šolanje otroka v Gani, temveč moramo tudi aktivno spremljati, kaj razvojne in finančne institucije delajo z našim javnim denarjem. Da ne bo pomote: par čevljev ali šolnina sta pomembna podpora, vendar naj se ne konča pri tem. Morda je prav s strani razvojnih bank financiran projekt zakrivil, da ljudje v neki lokalni skupnosti ne morejo več preživeti in so zato prisiljeni v romanje po svetu. Zato je naloga vseh nas, da spremljamo, kakšne razvojne projekte podpiramo z našim javnim denarjem: takšne, ki koristijo razvoju lokalne skupnosti, ali takšne, ki uničijo možnost za preživetje lokalne skupnosti, da bi lahko dobički šli v roke multinacionalnih korporacij. Neposredno od institucij ali pa preko slovenskih predstavnikov v finančnih institucijah moramo zahtevati, da se spoštujejo človekove pravice ter pravice lokalnih skupnosti in njihovo okolje.

PRESEČNA PRIPOROČILA

ZA STRUKTURNE SPREMEMBE POLITIK IN UKREPOV

ZAGOTOVIMO PARTNERSTVO, NE PA ENOSMEREN PRENOS

Danes razvoj temelji na zahodnjaških modelih industrializacije, ki so netrajnostni, obenem pa ignorantski do lokalnih, kulturnih in zgodovinskih kontekstov ljudi, ki morajo te modele sprejemati. Razvojni projekti tako vlad kot nevladnih organizacij so osnovani na razvojni teoriji, po kateri je razvojni proces v bistvu približevanje vseh držav zahodnjaškemu vzorcu. Pri razvojnem financiranju je problem pogosto v tem, da projekte izvajajo zahodne organizacije, in to dostikrat brez pravega partnerstva z deležniki iz držav prejemnic. To v države prejemnice vnaša tudi negativne vzorce (potrošništvo, tekmovalnost itd.). Pogosto se dogaja, da posamezni izvajalci projektov v neki državi ne poznajo celotne slike in dejanskega namena, ampak pokrivajo le svoj omejeni del, ki mogoče sicer ni sporen, ko pa je postavljen v širšo sliko, ni več tako zelo neškodljiv. Zato moramo zagotoviti, da se pri razvoju programov, politik in projektov vključi širok nabor lokalnih akterjev in da gre pri razvojnem financiranju za partnerstvo, ne pa za enosmeren prenos projektov ali denarja. Namesto zagovarjanja ene in edine poti razvoja je treba promovirati pluralizem v idejah o razvoju ter pripoznati raznovrstnost kulturnih perspektiv in prioritet. Treba je vključevati lokalno kulturo, tradicije in znanje, lokalna pluralistična gibanja ter neformalni sektor, obenem pa se od materialističnega načina razvoja preusmeriti na solidarnost in vzajemnost, zadovoljstvo ter vpetost v skupnost.

RABA PRAVNIH SREDSTEV IN NADZORNIH MEHANIZMOV FINANČNIH INSTITUCIJ

Nacionalni in evropski predpisi s področja varstva okolja in sodelovanja javnosti ter mednarodne konvencije, katerih pogodbenica je Slovenija, vključujejo tudi mehanizme za zagotavljanje pravnega varstva. Ko ugotovimo, da se z določenim projektom kršijo naše pravice, moramo ukrepati. V primerih, ko pravno varstvo ni zagotovljeno, izkoristimo notranje mehanizme institucij, ki jih le-te vzpostavljajo za nadzor nad njihovim delovanjem. Ko ugotovimo, da »razvojni« projekti v resnici niso razvojni, temveč koristijo predvsem bogatim oligarhom ali multinacionalkam, je morda treba razmisliti tudi o izrabi pravnih sredstev, s katerimi bi trošenje javnega denarja usmerili v pravo smer.

